

STIG DOMINIQUE

Ända sedan Svenska Alliansmissionens ungdomsförbund (SAU) bildades 1919 har man satsat på studier och bildning med utgångspunkt i Guds ord. Från och med slutet av 30-talet sker en expansion av detta, mycket på grund av att man ser kristendomens försvagade ställning i samhället och att man vill försöka göra något. 1938 startar man så en skolförening, som kommer att ligga till grund för en allmänbildande folkhögskolekurs vid sidan av de ordinarie kurserna på Evangeliska skolan i Kortebo, Småland. Kursen upphörde kort därpå i och med skolans omorganisation, men fick stor betydelse för ungdomar som behövde nå upp till en viss kunskapsnivå för att gå vidare till olika yrken i en tid utan allmän gymnasieutbildning. År 1940-43 håller läraren *Stig Dominique* studiecirklar i ämnet "talarkonst och talteknik".

Stig Axel Einar Martinelli Dominique (född den 17 maj 1912, död 30 september 1985 och far till pianisten och kompositören Carl-Axel, f. 39 i Uppsala) växte upp inom Svenska Alliansmissionen. Stigs egen far, *Einar Dominique* (1885-1959), sägs ha lett kyrkliga musikgrupper i Jönköping och Huskvarna när han inte arbetade vid Jönköping Tändsticksfabrik, som sedan 1917 ägdes av Ivar Kreuger. Familjen drabbades svårt ekonomiskt 1931-32 i samband med följderna av den så kallade "Krueger-kraschen" 1929.

Efter avklarad studentexamen 1933 och en kortare period som lärare vid Solviks folkhögskola i Frostkåge arbetar Stig som lärare vid Evangeliska skolan i Kortebo 1934-40. 1937 tar han även en teol. kand. i Uppsala och pendlar därför regelbundet mellan Jönköping till Uppsala, via Stockholm. I samband med tågbytena på Stockholms Centralstation kommer Stig i kontakt med hemlöshet och misär och han minns att han när han var lite yngre hade stängt ute en alkoholiserad man från ett julfirande och fick nu samvetskval. 1937 startar han därför "Den öppna dörren" för de utslagna och behövande.

1940 blir Stig förbundssekreterare i SAU och den studiecirkel han lett på Evangeliska skolan kommer att bli som en bas från vilken man senare startar upp de så kallade "ungdomshemmen" för att "rädda ungdomen undan gator och gränder, samt det moderna biografväsendet". Under 30-talet och början av 40-talet hade många unga börjat flytta från landsbygden in till storstäderna och Stig var en av dem som insåg behovet av samlingsplatser i kristen anda för ungdomen i den ibland, andligt sett, hårda stadsmiljön med många frestelser. 1943 startas så ett ungdomshem på Västra Storgatan 14 i Jönköping. Fritidslokalerna och caféet blir snabbt en populär samlingsplats för såväl de unga som missionsfolket runt om i länet som har ärende in till sta'n. Stig håller även där den ovan nämnda studiecirkeln som senare följs av andra, med ämnen som bibelkunskap, engelska och annat.

I Stockholm är Afrikamissionären och Stig Dominiques samfundsbroder *Martin Byrmo* inne på samma linje och samlar redan ett år tidigare, vintern 1942, en grupp av huvudstadens unga "alliansare" till en Smålands-afton och i årsberättelsen för 1943 kan man läsa följande...

"På ett ungdomshem i huvudstaden hade vi kommit samman, tjugofyra frälsta ungdomar. Kring de dukade kaffebordens gemytliga samtal kände vi snart att vi hörde samman på ett förunderligt sätt. Vi voro ju alla "smälänningar", och vad som var förmer: alla hade vi haft vårt andliga hem i någon SAM:s församling eller SAU:s förening. Det var gripande att höra vittnesbörd och minne från älskad hembygd...och om minnena dominerade kvällens vittnesbörd, så kände vi också vårt ansvar inför den uppgift vi just nu har för händer. Gripande var att höra om de ungas försök att vinna kamrater för Gud även i storstadens vimmel. Det kändes att det var ett inre tvång som drev dem åstad. Bönestunden till slut gav också belägg för denna nöds verklighet. Hedningars skaror blevo också ihågkomna och ett gott missionsoffer uppbars för SAM:s yttre mission. Hur olika uppgifter vi än fått i livet – här fanns ingenjörer, sjuksköterskor, affärsbiträden, ensamjungfrur, servitriser, missionärskandidater och värnpliktiga – kände vi oss som ett..." (Årsberättelsen 1943)

1945 organiseras inom SAU ett studieråd och studieförbund med säte i Jönköping och Stig blir dess rektor. Mängder av studiecirklar startas, inte bara i Jönköping utan även på andra platser.

"Med våra studiecirklar (i Svenska Alliansmissionens Ungdomsförbund) vill vi ge kunskap om Bibeln och i Bibeln, vi vill väcka intresse för Bibelns läsning och skapa förutsättningar för bibelsamtal. I detta studium vill vi visa Bibelns plats i en modern tid och den moderna tidens plats i Bibelns olika sammanhang. Vi vill ge en sann kunskap och därmed sätta en gräns för ett ytligt betraktande och för allehanda spekulativa utläggningar."

(Stig Dominique "Ett kristet studieförbund" s 130-131; Svenska Alliansmissionen-Jönköpings Missionsförenings missionskalender för 1950)

KUNGSHOLMENS STUDIEHEM

Den 21 februari 1949 driver Stig igenom att ett kristet studiehem kan starta på Kungsholmen i Stockholm, "Kungsholmens studiehem" kort och gott. Samarbetspartnern heter Svenska Frälsningsarmén och man håller till i deras lokaler på Pipersgatan 23, där även "Den öppna dörren"-verksamheten vid denna tid utgår ifrån. Stig blir ordförande för studiehemmet och han författar samtidigt en del skrifter och bibliskt studiematerial. I denna

bildningens högberg i huvudstaden samlas på så vis många som har för avsikt att fördjupa sig i olika ämnen, med en betoning på den kristna läran.

SMUF

Stig fortsätter som SAU:s förbundssekreterare fram till den 1 juli 1951. I september får han SAU:s hedersmärke i silver och året därpå anställs han den 5 april 1952 som förlagschef för samfundets bokförlag och huvudredaktör för samfundets tidning "Trosvittnet". Han tillbringar mycket tid i Stockholm och har därför skaffat en bostad i Hässelby villastad för sig och sin familj. Genom sin position inom samfundet, samt ledare för studiehemmet på Kungsholmen är han välkänd bland småländska "alliansare" i huvudstaden. 1952 är ett 20-tal av dessa unga samlade i bostaden i Hässelby och där tas initiativet att bilda SMUF (Stockholms Missions och Ungdomsförening av SAM) i syfte att samla Stockholms "alliansare" till gemenskap, bön och studier, men på sikt även viss lokal mission. Namnet lade Stig fram och till styrelsen vid första mötet väljs polismannen *Hans Almgren* som ordförande och Stig själv till vice ordförande. Som övriga ledamöter väljs sjukvårdaren *Carl Gustavsson*, sjuksköterskan *Rut Johansson* och *Brita Sjöman*, en socialvårdsassistent, uppväxt på Marieholms bruk utanför Värnamo och syster till Harry Sjöman, författare och chefredaktör på Värnamo tidning och den som sägs ha lanserat termen "Gnosjö-andan". *Lennart Svensk*, alldeles nyinflyttad i Stockholm samma år, väljs till föreningens kassör och hans fru *Berit* till sekreterare. Kort därpå blir dock Lennart den förste ordinarie ordföranden, en post som han sedan innehar till 1955, då han på grund av arbete flyttar till Värmland med sin fru och som nybliven pappa. Den första tiden träffas föreningen i Kungsholmens studiehemms lokaler.

Lennart Svensk efterträdare på ordförandeposten blir *Åke Josefsson*, som med sin fru *Hjördis* en tid innan blivit medlemmar i föreningen. Året är 1954 och föreningen har fortsatt gott samarbete med Svenska Frälsningsarmén. Emellertid håller man vid denna tid även till i en lånad lokal på Sibyllegatan 52b, samt någon gång också på Gustavsvikshemmet på Västmannagatan 15. Föreningen vädjar bland annat genom tidningen "Trosvittnet" att pastorer, församlings- och föreningsledare inom SAM ska informera "alliansare" som tänker flytta till Stockholmstrakten för kortare eller längre perioder att SMUF finns till för dem.

Under åren 1955-59 lånar föreningen en lokal i Evangeliska Brödraförsamlingens hus på Sveavägen 36, 1 tr. Den primära uppgiften är densamma som tidigare och 1955 införs en medlemsavgift på minst 2 kronor. Denna obligatoriska avgift blir dock inte långvarig. Man har också startat en liten sångkör, kort och gott kallat "Sångarna". Då och då kommer det pastorer, predikanter och missionärer på besök i Stockholm och man bjuder in dem till att predika och vittna. Nämnas kan under denna epok: förbundsordförande och predikant *Gustav Haag*, pastor *Karl-Eric Andersson*, samt Sydafrikamissionärerna *Naemi* och *Johan Karlsson*

Som mest är man ett 30-tal personer i SMUF, varav den större delen kvinnor. I slutet av 50-talet kommer tanken upp att bilda en regelrätt Stockholmsförsamling av föreningen. Åke Josefsson är en av de drivande i denna fråga, medan Brita Sjöman, tillhör de mer tveksamma.

SAM-FÖRSAMLINGEN I STOCKHOLM

Den 17/1 1959 bildas så SAM-församlingen i Stockholm. De nitton SMUF:are som blir de första medlemmarna är: *Karin Wilson* (Syster till Carl Wilson, föreståndare för soldathemmet i Jönköping, vars son Carl-Johan blev riksdagsman), *Märta Landberg*, *Sigrid Setterberg*, *Naemi Isaksson*, *Ester Karlsson*, *Linnea Sandell*, *Elsa Johansson*, *Linnea Johansson*, *Brita Lantz*, *Gerda Karlsson*, *Ragnhild Myrberg*, *Elsvig och Werner Eriksson*, *Lars Gunnarsson*, *Hjördis och Åke Josefsson*, *Elsa och Hans Seiger*, *Kurt Arthur Klang*.

Ytterligare några var inte med under SMUF-epoken, nämligen *Elin Rydå*, *Allan Eddeland* (känd från TV-programmet "Kvitt eller Dubbelt" 1959 i ämnet "Evangelisk missionshistoria" och senare Svenska Alliansmissionens ordförande under år 1971-88), *Ernst och Greta Sandin*. Många av församlingsmedlemmarna stannar bara under korta perioder, exempelvis i samband med studier i huvudstaden. Vissa kommer senare att bli missionärer.

Man träffas vidare i Evangeliska Brödraförsamlingens lokal på Sveavägen 36 och *Åke Josefsson* stannar även i den nybildade församlingen kvar i den roll som ordförande han haft i SMUF. Man fortsätter också att kalla gästande pastorer som tidigare. Det första året tjänar olika missionärer och pastorer i församlingen. Först ut är Martin Byrmo, som tidigare nämnts och som redan från hösten 1958 arbetat i SMUF. Efter honom avlöser olika personer varandra i snabb takt: *Sven-Eric Malmström*, *Yngve Johansson*, *Göran Ljunggren*, *Yngve Lidström*, samt psalmförfattaren och koralkompositören *Hjalmar Ramsten*, som blir den första som stannar en lite längre period, ett drygt halvår mellan 1960 och 1961. I maj 1960 bildas en stiftelse kallad "SAM:s missionsfastigheter i Stockholm" och ett radhus på

Gubbängsvägen 14 i söderförorten Gubbängen införskaffas att användas som pastorsbostad och samlingsplats. Pastor Ramsten är den första som bosätter sig där och när han slutar sin tjänst flyttar pastor **Sven Törnkvist** in med sin fru och deras två barn. Han blir församlingens förste ordinarie föreståndare 1961 och i januari 1962 blir hela familjen medlemmar. Samma år får församlingen en ny ordförande i Allan Eddeland.

Vid denna tid uppkommer frågan om huruvida man ska fortsätta som tidigare, att primärt ha som uppgift att ta hand om smålänningar i Stockholm eller om man även tänker satsa på stockholmarna och andra. Man beslutar sig för att göra bådadera. Församlingen börjar därför bedriva mission i Gubbängen där pastorsbostaden finns, i första hand bland de unga. Söndagsskolan hålls där kl. 9 under ledning av pastorns fru **Ingegerd Törnkvist**. Senare startar man även upp barnmöten på kvällstid fyra dagar i veckan. Under 1964 har söndagsskolan upp emot 70 deltagare. För att försöka behålla de äldre söndagsskolebarnen startas UV (Unga Viljor)-scouter under våren detta år och initialt håller man sina samlingar i pastorsbostadens källare under ledning av kårchefen, adjunkt **Arne Hjertquist**. Snart får man emellertid tillgång till Farsta ungdomsråds fritidslokal på Gubbängsvägen 81, som tidigare tillhört Svenska Kyrkan innan Farsta kyrka – senare Söderledskyrkan - invigdes 1960. Pastor Törnkvist tar på sig en uppgift som gymnasiepastor för bland annat Enskede läroverk där han kommer att hålla många morgonsamlingar. Han håller även andakter och samlingar på företag och blir dessutom ledamot av Stockholms frikyrkoråd. I och med allt detta får han och församlingen många ypperliga tillfällen att, utöver evangeliet, presentera det för stockholmarna mer eller mindre okända samfundet Svenska Alliansmissionen. Söndagsgudstjänsterna äger rum kl. 11 i lokalen på Sveavägen 36 och evangeliska möten med sång och vittnesbörd hålls vissa kvällar, samt även bibelstudier en period. En syförening kallad ”Systrarnas gemenskap” startar upp och man har också en sångkör. I Bollnässtugan på Skansen håller man stugmöten, så kallade konventiklar och fångvårdsanstalten Långholmen får besök då och då. En konferens äger rum årligen under hösten.

Gösta Erkenborn, som sedan 1960 blivit en av församlingens medlemmar, tillsammans med sin fru Birgitta, tar 1965 över uppgiften som ordförande för SAM-församlingen i Stockholm. Året därpå slutar föreståndaren Sven Törnkvist sin tjänst och efter en kortare period med vakanspastor Uljas Melander, soldathemsföreståndare i Solna, tillträder en ny pastor och föreståndare som heter **Lennart Berglund**, som med sin fru Anna-Lisa flyttar upp till Stockholm och blir nya medlemmar i församlingen. De första fyra åren jobbar han på deltid, men när SAM-församlingen slutligen får tillgång till egna lokaler 1970 går han upp på heltid. Under de första åren leder pastor Berglund även sångkören som medverkar vid olika kyrkliga tillfällen i såväl lokalen på Sveavägen som på andra ställen, där exempelvis möten i Kungsträdgården kan nämnas. Hans fru blir föreståndare för söndagsskolan.

SLUSSENKYRKAN

En önskan om att hyra en egen Gudstjänstlokal hade förstärkts under åren i Evangeliska Brödräfsamlingens hus, där det fanns väldigt lite frihet för SAM-församlingen. Man fick inte vara där mer än den tid som avtalats och det var noga att man inte drog över tiden och därför träffades man ibland på andra platser såsom tidigare nämnda Pipersgatan om man behövde mer tid för samlingar. Lokalen på Sveavägen var inte heller särskilt barnvänlig nu när en del medlemmar började skaffa sig avkomlingar. Så det är en glädjens dag när de 56 medlemmarna från SAM-församlingen i Stockholm den 13 december 1970, andra söndagen i advent, får möjlighet att inviga en egen hyrd lokal som man kommer att kalla ”Slussenkyrkan”. Namnet kommer sig utav att lokalen ifråga är den gamla nedlagda biografen ”Mona” (fd. Götiska teatern, byggd 1910) som ligger på adressen Götgatan 11, just i närheten av Slussen på Södermalm. Det var medlemmen **Arnold Ekelund** som genom en broder i en annan församling fått reda på att biograflokalen skulle överlåtas och detta fick han reda på innan den ens var utannonserad. Läget visade sig vara utmärkt, men lokalen var ganska ruffig och behövde byggas om. Det kom att innebära många timmars arbete, mestadels av församlingens egna medlemmar med vänner. I samband med rengöring av innertaket gick vackra orginalfresker av konstnären **Filip Månsson (1864-1933)** förlorade vilket förstärks är beklagligt, även fast de kanske inte hade passat så bra in i den nya kyrkomiljön. Dock var konstnären ofta anlitad att dekorera just kyrkorum. När så invigningen ägt rum fortsätter man som tidigare att hålla regelbundna Gudstjänster på söndagsförmiddagar och andra samlingar under veckodagarna. Gemensamma möten hålls regelbundet, i första hand med Sionkyrkan och Korskyrkan, men även med andra Söderförsamlingar. SAM-församlingens sånggrupp fortsätter att medverka både i kyrkan och på annat håll under ledning av **Margareta Karlsson (senare Ceder)**. Andakter hålls även på Stureby sjukhus och som tidigare år på Långholmens fånganstalt. Syföreningen från Gubbängen fortsätter fram till mitten av 70-talet. Tillsammans med Ebeneserkyrkans ungdomar håller man samlingar på lördagar under några år.

Ungdomsarbetet i Gubbängen innefattar fortsättningsvis UV-scouterna och en tonårsgrupp som man startat upp, men söndagsskolan förläggs däremot till den nya Slussenkyrkan. 1972 startar man i Gubbängen något som kallas ”Lördagsträffen” och är som en söndagsskola, fast på lördagar. **Bertil Fredriksson** blir vid denna tid församlingens

förste anställda barn- och ungdomsledare.

1971 samlar **Ingrid Brink (senare Samuelsson)** ett antal personer, främst ungdomar, till en husgrupp för bön- och bibelstudier. De första tre åren under pastor Lennart Berglunds ledning håller sig medlemsantalet runt 60 personer. Många gästmedverkande besöker den nybildade församlingen med sång och tal. Församlingen missionerar även så smått, lokalt, med bland annat traktat. Ett stort och lämpligt tillfälle att sprida Guds ord genom tal, sång och musik ges när man vid ett tillfälle får förmånen att sända en Gudstjänst i Sveriges Radio P1. En långlivad verksamhet kallad "Öppet hus" startar på fredagskvällar 1972 och riktar sig främst till socialt utsatta människor i närområdet. Återkommande torgmöten på Mariatorget kan också nämnas, samt friluftsgudstjänster. Vid något tillfälle hyr man ut kyrkans lokaler, bland annat till "Judarnas vänner". Den årliga höstkonferensen, som man hållit sedan 60-talet, fortsätter också när pastor Berglund slutar 1973 och ersätts av **Carl-Edvin Nästesjö (senare Lundgren)**. I övergången vikarierar **Torsten Brynte** som vakanspastor.

Carl-Edvin arbetar som pastor och föreståndare under åren 1973-78 och det blir hans första tjänst av detta slag. 1974 gifter han sig med Eva i kyrkans lokaler där man då och då under åren håller olika sakrala förrättningar som förutom vigsel även innefattar dop, konfirmation och begravning. Under Carl-Edvins ledning ökar församlingens medlemsantal något och 1974 når man toppen under 70-talet med 65 medlemmar. Församlingen delas in i tre "kretsar" där man träffas i varandras hem varannan onsdag. Det ekumeniska arbetet utökas och fler gemensamma samlingar, konferenser och kampanjer hålls såsom "Jesusfestivalen" 1974, "Karisma-konferens" och "U-veckan". Man håller olika friluftsmöten, t ex i Vitabergsparken. Där finns seriemöten, den s k "Våröffensiven" och "Tro och Liv-veckan". Man bedriver gatuevangelisation, och börjar vid denna tid även dela ut Slussenkyrkans "månadsblad" lokalt. "Öppet Hus" och övriga verksamheter rullar på som tidigare. Flera inspiratörer besöker församlingen. **Ann-Josefine Spånberger (senare Possebo och ännu senare diakon i Skarpnäckskyrkan)** är ett exempel på en person som 1974 besöker församlingen för att inspirera sång- och musikverksamheten. Församlingsutflykter och retreatar börjar man också med vid denna tid, t ex på Grävlingsberg. Detta började man med sedan **Ingvar Carlsson** från styrelsen blivit inspirerad efter ett besök på en av de retreatar som tidigare nämnda Ingrid Brinks husgrupp deltagit i åren innan. 1975 startas även en bibelstudiegrupp av **Bengt Samuelsson**. Under de följande åren hölls sedan studier i ett antal olika bibelböcker.

Efter att inte ha haft någon anställd barn- och ungdomsledare sedan 1973 får **Olle Carlsson (senare Sjöberg)** denna tjänst under åren 1976-77. Tonårsgruppen i Gubbängen håller nu till i pastorsbostaden på Gubbängsvägen 14, medan UV-scouterna och "Lördagsträffen" fortsätter i fritidslokalen på Gubbängsvägen 81. Församlingen får möjlighet att skaffa sig s k "bönebarn" bland barnen i verksamheterna.

Den 10 februari 1977 blir Bertil Fredriksson församlingens nya styrelseordförande efter Gösta Erkenborn. Den lilla församlingens stora verksamhet tar på krafterna och vid denna tid börjar ett sviktande engagemang från trötta medlemmar att skönjas. Församlingen har med tiden även förändrats och medlemmarnas situation vid denna tid ser inte längre ut som tidigare. Förr var det vanligt att unga flyttade till Stockholm för studier, men dessa unga har nu kommit upp i åldrarna, bildat egna familjer och bor utspridda över hela Stockholm. Flera av dessa barnfamiljer säger att de känner sig splittrade när deras barn av olika skäl deltar i en lokal församlings verksamhet, medan föräldrarna åker till Slussenkyrkan i sta'n.

Också det ekonomiska läget har under en period försämrats och är 1977 enligt kassören allvarligt. Han väddar församlingsmedlemmarna om bättre offrande. Planer finns att hyra ut kyrkans lokaler under vissa tider för att få bättre ekonomi. Personliga relationer till folk utanför församlingens krets i närområdet kring Slussenkyrkan är det dåligt med, så när som på "Öppet hus"-verksamheten. Det utåtriktade arbetet sker huvudsakligen i Gubbängen. Tankar om samgående med någon församling finns, samt en önskan om en helt egen lokal för att slippa hyra. Tallkrogstvätteriets lokaler i kvarteret Spånet 1 mittemot Gubbängens skola, rivet 2002, blir lediga. Planer på att få en egen kyrka där rinner senare ut i sanden då ett annat tvätterier tar över. Barn- och ungdomsledaren Olle Carlsson slutar sin tjänst och skriver ett brev med synpunkter på församlingen, i en anda av oro över gällande arbetsstruktur och väg. Han ifrågasätter även behovet av en barn- och ungdomsledare, då arbetet inte är så omfattande. Styrelsen låter församlingen, i början av maj månad, svara på en enkät om hur man ser på församlingens framtid. Pastor **Kjell Sjöberg** bjuds in till styrelsen den 20 oktober och ger råd kring och bekräftar vissa av de tankegångar som uppkommit. Innerstadskyrkor är "konferenskyrkor" dit man åker för att få "input" och träffa kristna från olika samfund. Vill man ha "Gemenskapskyrkor" där man knyter personliga relationer med människor utanför kyrkan skall man satsa på förorter och bygga förtroende lokalt. Där finns behoven mest och där bör församlingen ha sin kyrka, gärna i någon av Stockholms söderförorter som på detta område är underrepresenterade.

Bengt Petterson efterträder 1978 pastor Carl-Edvin som pastor och föreståndare. Han kommer direkt utbildad från Korteboskolan. Han och hans finska fru Elina bor däremot inte som tidigare pastorspar i bostaden på Gubbängsvägen 14. Samma år, efter att ha döpts till Kristus, får **Gunnar Stacke** en tjänst som församlingsarbetare under 2 års tid. Gunnar och hans fru Elsbeth flyttar istället in i pastorsbostaden. De engagerar sig direkt djupt i ungdomsarbetet i Gubbängen på deltid och jobbar hårt för att åter få församlingen med på tåget igen. En evangelisationskampanj dras igång och man håller bland annat familjesamlingar i vårdcentralens personalmatsal på Lingvägen 98. Gunnar blir samtidigt skolpastor på Gubbängsskolan.

Pastor Bengt fungerar emellertid inte så bra och slutar redan efter ett år. Enligt protokoll från tiden finns där vissa oklarheter gällande hans arbetsuppgifter. Tydligt nog vill han också att predika och är inte särskilt initiativtagande eller drivande. Församlingsarbetare Gunnar Stacke fyller ut glappet som vikarierande pastor tills vidare på heltid och fortsätter att kämpa för Gubbängsarbetet.

Församlingen får nu med avsaknad av föreståndare ännu ett problem att brottas med och oron och frågorna växer gällande församlingens framtid. Ytterligare en besvärande situation dyker upp då en kännbar hyreshöjning efter 1980 väntar. Distriktsföreståndare för SAM:s andra distrikt, **Gustav Bränsvik**, väcker den 21 januari tanken att man kanske kan ordna Gudstjänster t ex i fritidslokalen på Gubbängsvägen 81 eller starta ny mötesverksamhet i någon annan förort. Han nämner även att församlingen bör fortsätta undersöka möjligheterna att skaffa egen lokal alt. tomtmark då samfundet kommer att stödja detta. Vid denna tid vet man inte om de planer som politikerna just har presenterat gällande ett nytt bostadsområde på Skarpnäcksfältet.

Allt detta till trots kämpar församlingen vidare med sitt uppdrag och verksamheterna. Under 1978 hålls en stor kampanj med den amerikanske predikanten och evangelisten Billy Graham som är på besök. Slussenkyrkan deltar i detta evenemang med ett förböns- och själavårdsteam. Även sångkören medverkar, vilket de också gör vid ett flertal tillfällen på Skansen vid denna tid. Bland sjunger man där på "kyrkans dag" och man håller andakter i missionshuset. Söndagsskolan lever sitt eget liv i Slussenkyrkan, men vid denna tid föreslås att barnen bör vara med initialt under Söndagsgudstjänsterna och kan kanske till och med medverka på ett hörn, en fråga som genom tiden har haft en tendens att åter dyka upp med jämna mellanrum.

Den 13 mars 1979 uttalas, vid ett viktigt församlingsmöte om framtiden, oenighet om församlingens målsättning i frågorna gällande lokal och en eventuell sammanslagning med annan församling. Ett fördjupat samarbete med Sionkyrkan ligger nära förestående som situationen har utvecklats. Man startar korta närradiosändningar på Sionkyrkans programtid, men samarbetar parallellt även med Svenska Frälsningsarmén och Baptisterna i Salemkyrkan. Rykten florerar samtidigt vid denna tid att ett område väster om T-banans riktning mot Högdalen skall bebyggas, vilket kan komma att innebära fler barnfamiljer till Gubbängsarbetet. Den 6 maj skriver Gunnar Stacke en vädjan till församlingen att engagera sig mer i detta arbete och väcker även tanken att det vore en fördel att om man som församlingsmedlem till och med skulle kunna tänka sig flytta dit. Evangelisationskampanjen i Gubbängen rullar på och det hålls en julfest i området. Till barn- och ungdomsverksamheterna i denna förort tillkommer deltagare. UV-scouterna kämpar dock med ledarproblem.

Efter några år av prövningar tillträder 1980 slutligen en ny föreståndare i pastor **Arne Eriksson**, som sakta men säkert får igång församlingen igen, tillsammans med barn- och ungdomsledaren **Tore Swerlander** som tar över församlingsarbetare Gunnar Stackes tjänst i församlingen. Tonårsgruppen, som under detta år hållit till i ännu en av Farsta Föreningsråds lokaler på Tallkrogsvägen 66, läggs ner och man satsar istället på samlingar för ungdomar i Slussenkyrkan. UV-scouternas ledarproblem löses och man fortsätter under åttiotalets första år att evangelisera bland Gubbängsborna med bland annat traktatutdelningar och månatliga samlingar på Gubbängens medborgarhus på Lingvägen 102, samt sångstunder i Gubbängens centrum. Julbasarer och Luciafester anordnas också, samt andakter på Gubbängsskolan med den kristna gruppen där. Samarbetet med andra församlingar fortsätter med gemensamma möten och konferenser. Inte minst relationen med Salemkyrkan fördjupas vid denna tid. Slussenkyrkan ansvarar även åter för andakter på Stureby sjukhus, men även på Södersjukhuset och Andreasgården. På Skansens missionshus håller man några samlingar under 1981-82. Med start 1981 hålls under några år den så kallade "Onsdagsträffen" för daglediga med gemenskap, studier och bön. Den årliga församlingsretreaten under sommaren kallas numera församlingshelg och hålls i början av åttiotalet på Granliden och Stämmarsundsgården, Blidö.

Den 12 februari 1981 meddelar Arne Eriksson församlingens styrelse att ett nytt bostadsområde ska bebyggas på det gamla sportflygfältet i Skarpnäck. Det lär ha varit en icke-församlingsmedlem som efter en Gudstjänst i Slussenkyrkan ställt frågan om vi inte har tänkt tanken att bygga en kyrka i denna planerade stadsdel. Dessvärre visar det sig kort därpå i en kontakt med **Karl-Gösta Elonsson** på Stockholms fastighetskontor att det inte finns någon

kyrka med i beräkningen enligt stadsplaneringen och man blir hänvisad att ta kontakt direkt med områdets byggherrar. HSB svarar då att de inte har någon tomt över för ändamålet, men i samtal med **Kåre Frennd** från BGB får man veta att denna byggherre ska bygga ett industriområde i utkanten där församlingen eventuellt kan få loss en tomt. Under våren besöker några från styrelsen Enebybergskyrkan norr om Stockholm och inspireras av arkitekten **Janne Feldts** kyrkobyggnad där. Vid ett församlingsmöte den 9 april bestämmer man att arbeta vidare med frågan om en kyrka på fältet. Pastor Arne kontaktar således SAM-styrelsen i Jönköping för att delge Stockholmsavdelningens planer. Dessvärre avslår BGB kort därpå församlingens önskan om att få tillgång till en tomt att bygga en egen kyrka på. Man erbjuds istället att hyra en av deras lokaler. Pastor Arne kontaktar då Stockholm Frikyrkoråd för att fråga varför ingen kyrka planerats i denna nya stadsdel och får till svar att ingen församling har nämnt tanken om att bygga kyrka på Skarpnäcksfältet. Den 4 september hålls ett ytterligare möte med församlingsmedlemmarna där man blir klar över att man inte vill hyra andras lokaler igen. Samgående eller egen kyrka är alternativet. Ordförande Bertil Fredriksson, som redan under våren åter sökt Elonsson på Fastighetskontoret för att se om några obbyggda s k "A-tomter" kan finnas i närheten av fältet, misslyckas att få något klart svar. Då han den 8 november brevlades kontaktar fastighetsborgarrådet **Sune Haglund** (m) och stadsbyggnadsborgarrådet **Lennart Lööf** (s) i samma ärende och påtalar det brådskande i frågan, samt en önskan om ett personligt möte, blir inte resultatet mer lyckat utan ärendet skickas åter till Fastighetskontoret.

Inte förrän den 17 maj 1982 svarar Sune Haglund att man inte har någon tomt för en kyrkobyggnad. Vid tiden för detta besked har **Håkan Johansson** på Fastighetskontoret emellertid redan förmedlat en kontakt mellan församlingen, SAM och **Arne Joelsson** på HSB, som förklarar att byggherren nu har en central tomt på fältet tänkt för parkering och kontorslokaler. Då det varit oväntat dålig efterfrågan på lokalerna i fråga har nu församlingen fått förfrågan att överta kontorstomten. Om församlingen nu gör en överenskommelse med HSB och det inte innebär negativa effekter på andra planerade verksamheter, i första hand ekonomiskt, säger sig fastighetsborgarrådet vara positiv till ett kyrkbygge. HSB är tillmötesgående och församlingen kan förhandla sig till en förmånlig del av tomtytan, samt en omdisponering så att parkeringshuset som ska byggas kommer att flyttas inom tomten för att ge kyrkan en bättre placering mot områdets huvudgata. För församlingen kommer ett kyrkbygge nu att innebära ett stort åtagande. Man har dock blivit mer entusiastisk sedan pastor Arne började och detta projekt sporrar nu än mer. Det något sjunkande medlemsantalet under slutet av 70-talet har de senare åren åter fått en skjuts i rätt riktning, så den 20 juni 1982 fattar de 72 medlemmarna i SAM-församlingen i Stockholm beslut att satsa på att bygga egen kyrka på Skarpnäcksfältet, lokaler för ungdomsverksamhet, samt inköp av lägenheter i området. HSB har nämligen även erbjudit förtur till församlingsmedlemmar som vill flytta till bostadsrätter på Skarpnäcksfältet. Flera medlemmar nappar på detta erbjudande. Senare under året bildas en byggnadskommitté med **Folke Hansson** som ordförande. Projektledare blir **Hartmut Dombrowe** och till arkitekt utses tidigare nämnda Janne Feldt, efter att ett flertal andra varit på tal. Här kan särskilt nämnas HSB:s egen arkitekt **Gunter von Leinen**, som presenterat en katedralliknande kyrkobyggnad. Detta kyrkbyggnadsprojekt innebär som sagt ett enormt åtagande, inte minst ekonomiskt. Redan tidigare har ett särskilt postgirokonto öppnats för kyrkbyggnadskassan så att olika stora och små bidrag ska kunna sättas in på sikt. Straxt efter beslutet om kyrkbygget får församlingen veta att ett okänt par, **Erik och Viola Schmidt (född Törnkvist)**, redan den 28 mars 1962 testamenterat en del av sin förmögenhet till SAM-församlingen i Stockholm. Detta tillkännages när mannen nu avlidit redan den 31 januari detta år. Ingen i församlingen har haft kännedom om detta testamente. Men, så länge den åldrande kvinnan är i livet kan emellertid inte pengarna betalas ut till arvtagarna, som utöver SAM-församlingen i Stockholm är Örby Baptistförsamling och Cancerfonden. I samband med att beslutet om kyrkbygget fattades blev det också klart att församlingen får dela Salemkyrkans lokaler under byggtiden. Den 31 oktober påtalar **Lennart Klangstedt** vikten av att medlemmarna om möjligt bosätter sig i närheten av Skarpnäck och SAM:s distriktföreståndare Gustav Bränsvik uppmuntrar församlingen att fortsätta arbetet med Skarpnäckskprojektet med stöd av SAM.

Ett orosmoln finns fortfarande och det är att fastighetsnämnden av ekonomiska skäl inte kommer att godkänna ett kyrkbygge på hela tomtytan som man i diskussion med HSB har kommit överens om. Byggherren har ju egentligen blivit ålagd av kommunen att bygga kontor på ytan. Av denna anledning har Bertil Fredriksson kontaktat det nuvarande fastighetsborgarrådet **Mats Hulth** (s), som fått denna position efter ett regeringsskiftet föregående år. Bertil har tidigare haft en god relation i olika ärenden när denne tidigare var socialborgarråd och Bertil arbetade på "Krukis" behandlingshem. Han vädjar nu till Hulth att stödja kyrkbygget och påtalar den viktiga uppgift församlingens barn- och ungdomsarbete kan komma att betyda för detta område, samt arbetet med hemlösa och andra socialt behövande på olika sätt. Bertil vädjar om borgarrådets stöd ifall det skulle bli så att man vid beslutsfattande väljer att i första hand ta hänsyn till eventuell förlorad inkomst från tomträttsavgälden som det så fint heter. Hulth svarar snart och tycker att församlingens argumentation gällande förslaget till kyrkobyggnadens utformning är bra och lovar att stödja förslaget när ärendet kommer upp i fastighetsnämnden. Även Folkpartiets representant **Samuel Strandberg** som sitter på denna instans är uttalat positiv till förslaget, vilket troligen är av betydande vikt för att det i nämnden blir ett

positivt beslut den 22 februari 1983.

TIDEN I SALEMKYRKAN

Fram till 1983 har ungdomsarbetet i Gubbängen fortsatt med Kristna gruppen på Gubbängsskolan och på Gubbängens gymnasium har man hållit andakter. "Lördagsträffen" lades dock ner 1982 på grund av sviktande deltagarantal och under 1983 upphör även UV-scouterna efter drygt 20 års verksamhet, på grund av dålig uppslutning och det faktum att man nu bestämt sig för att satsa på Skarpnäcksfältet. Istället planerar man där att starta liknande verksamhet under nya barn- och ungdomsledaren **Karin Jonssons** (senare Sundquist) ledning. Hon kommer huvudsakligen att arbeta med att knyta kontakter på fältet, en fältarbetare i ordets rätta bemärkelse. Den 16 april får man loss några lägenheter på Skarpnäcksfältet av HSB till förmånligt pris, bland dessa en bostad till pastorn på Pilotgatan 42 och en för barn- och ungdomsarbetare på Pilotgatan 21, vilket innebär att pastorsbostaden i Gubbängen inte längre behövs utan säljs. Flera församlingsmedlemmar säljer sina hus i norra Stockholm för att köpa nytt i närheten av det nya missionsfältet, där man börjar bedriva en lokal kontakt- och infokampanj i vilken man för befolkningen genom bland annat "dörrknackning" presenterar planerna på den nya kyrkan som ska byggas. Utöver scoutverksamheten och de inbjudningar till så kallade "upptäckargrupper" som utgått, börjar man så smått att samarbeta med Svenska kyrkan och eftermiddagsgudstjänster hålls i deras lokaler på Pilotgatan varannan söndag. Lokalerna används även för sammanträden och liknande. Ekonomisk planering och budget för kyrkbygget läggs och stora och små insamlingar till kyrkprojektet dras i gång, främst inom Svenska Alliansmissionen. SAM-församlingen i Stockholm byter den 5 juni namn till Skarpnäcks Frikyrkoförsamling. Den 1 oktober sägs så slutligen lokalen på Götgatan 11 upp och en 13 årig-epok i SAM-församlingen i Stockholms historia går därmed i graven. I Salemkyrkans lokaler på Folkungagatan fortsätter man nu sin verksamhet i samarbete med baptistsamfundet under byggtiden. Man håller Gudstjänster och bedriver söndagsskola som tidigare, likaså vuxen- och ungdomskörer, onsdagsträff för daglediga, bibelstudier och bön. Även "Öppet hus-verksamheten" hålls igång på fredagarna och samlingarna fortsätter i hemmen. Därtill fortsätter man med närradiosändning, nu på Salemkyrkans kanal. Arbetet i Gubbängen börjar dock successivt att avvecklas vid denna tid.

Under hela 1984 fortsätter man det påbörjade kontaktarbetet på Skarpnäcksfältet, där man under detta år även får igång en ny UV-scoutkår som tills vidare hålls i daghemmet "Piloten". Ekonomiska medel för kyrkprojektet börjar strömma in. Löftesoffer från medlemmar och andra ges. Den 24 november kl. 10 tas så det första spadtaget på Skarpnäcks allé 31-33 efter en mängd presenterade förslag på kyrkans utformning av arkitekten Feldt i nära samarbete med byggnadskommittén och projektledaren Dombrowe. Arbetet utförs som delad entreprenad mellan *Axiö Bygg AB*, *Jahna Luft*, *NVS* och *SEL AB*. Priset beräknas bli 10,2 miljoner kronor, vilket är en enorm summa för en sådan liten församling som startat med endast ca 3000 kronor i byggnadskassan. Men, medlemmarnas engagemang har som sagt fått sig en skjuts under de senaste åren, offrandet har ökat och jämte alla bidrag har därför ekonomin blivit mycket bättre och så även bidragen till denna kassa. Man går i tro att detta projekt ska förverkligas.

SKARPNÄCKS FRIKYRKOFÖRSAMLING (SKARPNÄCKSKYRKAN)

Den 21 september 1985 går Viola Schmidt på Stureby sjukhus hem till Herren och det tidigare nämnda arvet på 270,603 kronor från paret Schmidt kan bli tillgängliga till församlingens fördel. Den 7-8 december - andra advent - efter viss försening i byggnadsarbetsplaneringen, invigs så Skarpnäckskyrkan. Kyrkbygget blir billigare än beräknat, ca 9,2 milj. kronor. Många är de som bidragit ekonomiskt på olika sätt. Åtskilliga församlingar och enskilda har bidragit med räntefria lån och invigningsgåvor. Exempelvis efterskänker Salemkyrkan en stor hyreskostnad. Mycket pengar har sparats in då ett flertal medlemmar har bidragit med volontärarbete under förberedelse- och byggnadstiden. Som exempel har man sparats in ca. 75.000 kronor på att anlita en egen byggnadskontrollant som funnits tillgänglig bland de egna medlemmarna, nämligen **Jan Ceder**, **Siw Carlsson** och **Raija Forslund** är andra exempel på volontärarbetare som under byggtiden jobbat hårt med att städa byggbaracker och servera arbetare. Vidare har ett flertal "Sångarresor" med församlingens sångare gått till Småland för att samla in pengar. Församlingen har även fått en stor del av byggmaterialet till kraftigt reducerade priser, en del har till och med skänkts för ändamålet. Ett av de allra största ekonomiska bidragen får man in genom Svenska Alliansmissionens insamlingar. Bland annat skänks 300,000 kronor från samfundets kyrkbyggnadskassa. Slutligen beviljas ett stöd på runt en halv miljon kronor genom *Samarbetsnämnden för statliga bidrag till trossamfund*. Insamlingar kommer på olika sätt att fortsätta under många år tills dess att kyrkan är betald. Många är de som arbetat på olika sätt i samband med kyrkbygget och det skulle bli en lång skrift om alla skulle nämnas, men alla dessa - ingen nämnd och ingen glömd - har gjort en stor tjänst för Herren och Hans församling. Ändå ska här särskilt nämnas de hustrur till alla de många män som under dessa år varit hårt uppbundna kring planering och uppbyggnad. Dessa kvinnor har under denna tid

fått ta det huvudsakliga ansvaret för hem och familj, ett arbete för Herren av minst lika stor vikt.

Skarpnäckskyrkans första anställda blir Arne Eriksson (Pastor och församlingsföreståndare), Karin Jonsson (barn- och ungdomsledare), samt **Jan-Erik Sundberg** (Vaktmästare). Vid ingången av år 1985 har församlingen 75 medlemmar och sista december detta år har medlemsantal ökat till 92 medlemmar. Ett år senare är man uppe i 110. Utöver ordinarie Gudstjänster och söndagsskola, har man i detta första skede husgrupper, ”Julstöket” vid jultiden och olika kursverksamheter, där en del hålls i samarbete med Frikyrkliga studieförbundet (FS) som hyr en av kyrkans kontorslokaler. **Eila Lindholm** är en deras konsulenter som arbetar på plats i kyrkans lokaler och gör en stor insats initialt i samarbetet med Skarpnäckskyrkan. Församlingen börjar även med egna närradiosändningar på onsdagar och vid Gudstjänster en gång per månad. Man hyr även ut den tillhörande sporthallen som byggts i direkt anslutning till kyrkbyggnaden. Motionsföreningen Friskis och Svettis är en av de tidigaste sporthallsgästerna som hyr och som finns kvar än i dag i samma lokal, en annan förening som hyr är sportklubben Spårvägen. UV-scouterna fortsätter nu i den nybildade ungdomsföreningen Skarpnäckskyrkans ungdoms (SKUM) regi. Barn- och ungdomsarbetet som under Slussentiden legat församlingen varmt om hjärtat får nu ännu större utrymme då Skarpnäcksfältet blir norra Europas barntätaste område där nästan ¼ av de ca 8.000 invånarna vid denna tid är barn och ungdomar.

”Detta är Herrens eget verk, det står för våra ögon som ett under.” (Ps. 118:23)

**) En liten intressant notering är att Viola Schmidts barndomsnamn är Törnkvist, precis samma som SAM-församlingens i Stockholms förste ordinarie föreståndare Sven Törnkvist. Han blev medlem med sin familj (fru Ingegerd och barnen Rune och Kennet) den 7 januari 1962, drygt 2 månader innan paret skrev sitt testamente. Kan det ha funnits någon koppling mellan Viola Törnkvist och Sven Törnkvist? Namnet är visserligen inte helt ovanligt, men en koppling är inte helt otänkbar med tanke på det som beskrivits ovan gällande tidpunkten samt att hon och maken valde just Svenska Alliansmissionens lilla utpost i Stockholm som hon inte verkade ha någon direkt anknytning till. Ingen i församlingen verkar ju under alla dessa 20 år ha vetat vem hon var. Anledningen till att en del av testamentet skulle tillfalla Svenska alliansmissionen i Stockholm ska ha varit att hon som ung hade någon positiv erfarenhet av samfundet Svenska Alliansmissionen. Men på den tiden fanns inte Stockholmsavdelningen utan hennes positiva erfarenheter torde ha kommit från någon av samfundets församlingar söderöver, troligen Gripenbergs allianskyrka (numera dubbelansluten till Missionsförbundet). Viola kom själv från Säby utanför Tranås. En annan intressant sak är att testamentet skrevs drygt 2 månader (80 dagar) efter pastor Törnkvists familj blev medlemmar och Viola hem till Herren drygt 2 månader (78 dagar) innan Skarpnäckskyrkan invigdes 1985 och det var ju först då arvet kunde komma SAM-församlingen i Stockholm till godo. Det var även då som det verkligen kom allra mest till nytta under dessa 23 år sedan testamentet skrevs. Om någon känner för att forska vidare i släktförhållandena så...*

BOKTIPS

"Svenska alliansmissionen genom 100 år" av Fritz Hägg, redaktör för trosvitnet före Stig Dominique. Alliansmissionens förlag 1953

Dominique, Stig: En sjustjärna i väckelsens historia. Se Soluppgången-På konungens bud 1952.

Dominique, Stig: Ett kristet studieförbund. Se Soluppgången-På konungens bud 1950.

Dominique, Stig: Vinna ungdom för Gud – Svenska Alliansmissionens Ungdomsförbund genom 60 år 1892-1952 (1952)